

Stanislav Kratochvíl: Manželská terapie

Praha, Portál 2000. 264 s.

Představovat alespoň trochu zasvěcenému čtenáři dnes už téměř osmašedesátiletého profesora University Palackého v Olomouci a vedoucího klinického psychologa psychiatrické léčebny v Kroměříži podobalo by se až nápadně onomu příslovečnému nošení dřevní hmoty do lesa. Svou nezdolnou vitalitou vyvolává Stanislav Kratochvíl bledou závist již několika generací psychologů nejen v Čechách, ale všude tam, kam jej osud a zájem odborníků v životě zavál. Příjemný společník, brilantní tanečník, obdivovaný učitel, encyklopedický znalec literatury, neuvěřitelně plodný autor, zkušený terapeut, čestný člen mnoha profesních společností, ale především Člověk v tom prapůvodním slova smyslu. Sám pouhý výčet jeho publikací by představoval docela úctyhodné dílko. Vedle „Základů psychoterapie“, „Léčení sexuálních dysfunkcí“ a prací o hypnóze a skupinové psychoterapii patří „Manželská terapie“ mezi ty nejznámější, nejvydávanější a také nejčtenější. Těžko bychom asi hledali klinického či poradenského psychologa, který by se s ní nikdy nesetkal a ve své praxi nevyužil. Nejen proto, že již standardně patří mezi povinnou četbu studentů psychologie.

Recenzovaná mutace je označena jako třetí, rozšířené vydání (první v roce 1985, druhé 1992). Dovolil bych si však připomenout, že již v roce 1981 vydalo tehdejší Ministerstvo práce a sociálních věcí ČSR pod stejným názvem jakési „nulté“ vydání. Po téměř dvaceti letech tak máme k dispozici práci, pro níž lze bez nadsázky použít příměr o zrání dobrého vína. Odhlédneme-li od změn na první pohled patrných (od skromné, téměř až samizdatové podoby ke grafickému dílku, které může být ozdobou každé knihovny), odráží každé další vydání aktuální posuny v matrimoniologii jako plnohodnotné oblasti teoretické a především aplikované psychologie. Jen těžko si lze představit jiného autora a jiného nakladatele, v jejichž publikaci by se mohly objevit citace prací, které vyšly doslova před několika týdny.

Také poslední (doufejme, že zatím poslední) vydání si uchovává tradiční členění. Od současných koncepcí manželské terapie přes nácvik komunikace, základní typy problémů a jejich řešení, organizaci a taktiku terapie až po výzkum v manželské terapii. Užitečným doplňkem jsou testy a dotazníky manželského přizpůsobení a spokojenosti, jmenný a věcný rejstřík a v dobrém slova smyslu vyčerpávající seznam relevantní bibliografie.

Oproti předchozímu vydání se v kapitole o současných koncepcích manželské terapie objevuje nově i popis systemické a narativní terapie. Na druhou stranu se tentokrát musí

čtenář obejít bez samostatné kapitoly o ruském pojetí manželské terapie. Nemám však pocit, že by tím utrpěl nějakou tragickou újmu; nezdá se, že by zrovna ruský přínos k rozvoji manželské terapie byl až tak převratný. Další části jsou pak obohaceny především o užitečné poznámky o organizaci a taktice manželské terapie, přinášející užitečné podněty pro poradenskou a terapeutickou praxi.

V předmluvě ke třetímu vydání uvádí autor, že „příručka je určena psychoterapeutům a manželským poradcům, ale může posloužit i pracovníkům dalších pomáhajících profesí a studentům lékařství, psychologie a sociálních věd“. Za sebe bych dodal, že nejen jím.

Závěrem se nemohu nezmínit ještě o jednom obohacení recenzovaného vydání – o kreslených vtipech Vladimíra Jiráňky. S nadsázkou ilustrují probíranou tematiku; zároveň však samy vedou i k hlubšímu zamyšlení. Škoda jen, že pouze málokterý z klientů by asi dokázal ve fázi akutního konfliktu jejich laskavý humor patřičně ocenit.

Petr Šmolka

Reinhold Stipsits: Gegenlicht – Studien zum Werk von Carl R. Rogers (1902 – 1987)

Wien, WUV Universitätsverlag 1999.
263 s.

Autor knihy, psychoterapeut, působí jako profesor na vídeňské universitě (Institut für Erziehungswissenschaften). Sám svou knihu uvádí jako kulturně a pedagogicky orientovaný výzkum, zabývající se dílem C. R. Rogerse.

Ideje tohoto významného amerického představitele humanistické psychologie a psychoterapie jsou dvanáct let po jeho smrti různě interpretovány, rozšiřovány a aplikovány v mnohých oblastech lidského působení. R. Stipsits se snaží postihnout, jak se tento myšlenkový odkaz vyvíjí v osmdesátých a devadesátých letech 20. století také v oborech přesahující rámec psychologie, psychoterapie i pedagogiky.

V úvodní kapitole se zabývá prostým mezilidským setkáním (Begegnung) jako jednou ze základních podmínek sebeaktualizace člověka. Sebeaktualizace